

جمهوری اسلامی ایران

قوه مقننه

مشرح مذاکرات مجلس شورای اسلامی

جلسه دوم

(۲)

۸ خرداد ماه ۱۳۵۹ هجری شمسی

۱۴ رجب ۱۴۰۰ هجری قمری

دوره اول - اجلاس اول

۱۳۶۰-۱۳۵۹

(نسخه بازآفرینی)

جلسه ساعت نه روز پنجشنبه به ریاست آقای یداله سبحانی «رئیس سنی» رسمیت یافت

عناوین مندرجات:

۱- اعلام رسمیت جلسه

۲- بیانات آقای یداله سبحانی «رئیس سنی»

۳- بیانات آقای خلخالی

۴- استقراع شعب دهگانه

۵- اعلام ختم جلسه

جلسه ساعت نه و پانزده دقیقه به ریاست آقای یداله سبحانی «رئیس سنی» پایان یافت

معاونت قوانین

اداره تدوین مذاکرات

۱ - اعلام رسمیت جلسه

حتماً فیلم گرفته بشود ترتیب آن را بعد خواهیم داد.

یکی دیگر این است که آقای خلخالی تقاضا کرده‌اند که چند موضوع را تذکر بدهند و بنده هم به ایشان متذکر شدم که هنوز به جلسات رسمی نرسیده‌ایم که وقتی معین شده باشد که قبل از دستور مقداری از وقت جلسه اختصاص به این امر داشته باشد. معذرت اصرار بر این داشتند که تذکرات ایشان لازم است، گفتم که به فرض این هم که بفرمایند مجلس هم اکنون نمی‌تواند تصمیم‌گیری بکند فقط تذکری است برای اینکه مبدا سوء تعبیری بشود و یک قدری هم محدودیتی ایجاد بشود اگر آقایان هم موافقت کنند، اگر آقای خلخالی مسائلی داشته باشند فهرست مطالبشان را بفرمایند و بعد از صحبت آقای خلخالی وارد دستور می‌شویم و قرعه‌کشی می‌کنیم.

رئیس - بسم الله الرحمن الرحيم

جلسه رسمی است.

همانطور که دیروز عرض کردم دستور جلسه امروز تعیین شعب ده‌گانه است، قانونی که پلی کپی شده و خدمت آقایان داده شده است در ماده شش آن ملاحظه فرموده‌اید که تکلیف و وضع شعب و چگونگی انتخاب شعب را معین کرده‌اند، هر چند که حتماً آقایان ملاحظه فرموده‌اید لیکن از یکی آقایان منشی‌ها خواهش می‌کنم که همان ماده را قرائت بفرمایند تا حضور ذهن آقایان نسبت به آنچه که در دستور جلسه امروز است بیشتر بشود.

۲ - بیانات آقای یداله سحابی «رئیس سنی»

رئیس - قبل از اینکه همین ماده قرائت بشود و حضور ذهن آقایان تازه‌تر بشود چند نکته را باید به عرض برسانم. یکی وجود همین چراغ‌ها است زیرا برای هیأت‌رئیس دیدن آقایان خیلی مشکل است زیرا نور چراغ‌ها به این طرف است و چون این چراغ‌ها فقط برای فیلم‌برداری است دوستان و همکاران اگر داشتند از اینکه بگوییم چراغ‌ها را خاموش کنند. زیرا شاید آقایان اعتراض کنند و مایل باشند که فیلم گرفته شود اما چون هنوز جلسه رسمی مجلس شروع نشده و مجلس هنوز شروع به کار عملی خود نکرده است شاید به این چراغ‌ها احتیاج نباشد. بهر حال این امر به نظر آقایان رسیده می‌شود که نظارت جلسه از پشت این تریبون با بودن این چراغ‌ها بسیار مشکل است، معذرت بعداً اظهار نظر در این مورد بفرمایند و فعلاً چراغ‌ها را بطور موقت خاموش کنند و البته اگر آقایان هم موافق باشند و بعداً اگر لازم بدانند و یا اصرار داشته باشند که

یکی از نمایندگان - بنده عریضی دارم.

رئیس - بفرمایید آقا.

یکی از نمایندگان - فرمایشات شما در این طرف مفهوم نمی‌شود. گویا نقصی در این بلندگوهاست.

رئیس - بله صحیح است بنده متذکر خواهم شد.

۳ - بیانات آقای خلخالی

رئیس - آقای خلخالی خواهش می‌کنم که بفرمایید.

خلخالی - بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعین

از جناب آقای سحابی رئیس سنی مجلس متشکریم و با وقت ضیقی که داریم، می‌خواهم خیلی مختصر وقت آقایان را بگیرم. یکی از مسائل این است که اسم مجلس را البته من عقیده‌ام این است و شاید آقایان قبول نفرمایند، بنظر من باید در تمام نوشته‌ها و تصویب

نامه‌ها بگویند مجلس شورای اسلامی نه ملی چون اسلامی که شد ملی هم در آن هست.

یکی از نمایندگان - آقای خلخالی در قانون اساسی نوشته شده مجلس شورای ملی باید اصل قانون اساسی را عوض کرد.

رئیس - لطفاً اجازه بفرمایید صحبتشان را بفرمایند هر مطلبی داشتید یادداشت بفرمایید بعداً تذکر بفرمایید.

خلخالی - از این جهت عرض می‌کنم مجلس شورای اسلامی چون آقا هم از همان دقیقه اول این مسأله را متذکر شدند و دیروز هم در بیانیه‌شان که بعنوان اولین مجلس بود این مورد را یادآور شدند که مجلس شورای اسلامی و کلمه ملی در آن نبود و ما هم مقیدیم که بالاخره از امام پیروی کنیم و یک مسأله دیگری که هست این است که اینجا نمایندگان ملت و مسلمانها هستند و من معتقدم که وقتی که وقت نماز می‌شود اذان بگویند و یکنفر از آقایان حالا هر کسی باشد فرقی نمی‌کند ولی اگر به نوبت باشد بهتر است که یکنفر جلو بایستد و بقیه اقتداء کنند و این وحدت تا آخر سنتی بشود برای مجلس‌های دیگر که پیش خواهد آمد و این اثر بزرگ اسلام است و نکته سومی که من می‌خواهم بگویم من با آقای بازرگان هیچ اختلافی ندارم و خدا می‌داند که من از صمیم قلب ایشان را دوست دارم چون بالاخره هر چه بوده ایشان در مبارزات بوده‌اند و ما هم بوده‌ایم و وقتی که ما از زندان آزاد می‌شدیم مکرر به دیدن آقایان به زندان قصر می‌رفتیم، آقای سحابی بود، آقای بازرگان بود، آقای منتظری بود، آقای طالقانی بود و ما با هم هم‌رزم و هم‌سنگر بودیم و این مطالبی را که ما اینجا بیان می‌کنیم و اعتراضاتی داریم اینها را حمل بر غرض و مفسده‌جویی نکنند مخصوصاً بعضی از روزنامه‌ها و رسانه‌های گروهی شرقی و غربی دستاویز می‌کنند و مسأله را گنده

می‌کنند مخصوصاً بیانات آقای بازرگان را که البته من هنوز درست متوجه نشده‌ام و باور هم نکرده‌ام که ایشان این مطلب را در مورد من گفته باشند که من یک آدمی هستم که از کشتن مردم لذت می‌برم و رادیو لندن یک‌ربع و یا ده دقیقه با آب و تاب نقل می‌کرد که البته حرف موثر است و من تا بحال باور نکرده‌ام که این حرف را ایشان زده باشند.

مسأله ما مسأله اساسی و مملکتی است، من از آقایان محترم چه آنهایی که روحانی هستند و چه آنهایی که غیر روحانی هستند خواهش می‌کنم با همه اختلافات سلیقه‌ای که داریم وحدت‌مان را حفظ کنیم و کسانی را که در طول انقلاب و قبل از انقلاب خون به دل ما کرده‌اند و ملت آنها را کنار گذاشتند وقتی که ملت یک عده‌ای را کنار می‌گذارد هر که باشد ما هم باید کنار بگذاریم، کسانی که با مقام رئیس ساواک معدوم ملاقات کرده‌اند و جریاناتش را آقایان می‌دانند و دو شب قبل از رفتن شاه با او در کاخ نیاوران ملاقات کردند و تصمیم گرفتند که شاه به مسافرت برود و آقایان مقدماتش را برای برگشت ایشان بعد از سه ماه آماده کنند و پرونده‌هایشان و حرف‌هایشان موجود است من از همه آقایان چه معممین و چه غیر معممین چون اینها خیلی ناراحت‌کننده است و ما نمی‌خواهیم اسم کسانی را بیرون بکشیم که بوسیله آنها نقار درست کنیم زیرا برای ما زیننده و شایسته نیست. به این جهت من از آقایان بنحو اجمال درخواست می‌کنم کسانی را که ملت کنار زده از روحانی و روحانی‌نما یا هر کسی در هر مقامی باشد اسم اینها را نبرند. «الباطل یترک بترک ذکره» و اسم باطلها را نبرید، اسم طاغوتها را نبرید، اسم ایادی طاغوتها را نبرید، منسجم بشوید ما همه با هم برادر هستیم اختلاف سلیقه هم داریم و شاید هم بیاییم اینجا و به همدیگر اعتراض کنیم

در حالی که همه با هم برادریم و در برادری ما شک نیست. بنابراین ما باید قدمهای برجسته‌ای برداریم. تمام این حرفهایی را که می‌زنم از روی خلوص نیت است و خود آقای بازرگان باید در مورد آن مطلبی که گفته و برخلاف عقیده تقریباً قاطبه ملت ایران است البته اگر گفته باشد باید توضیح بدهد من کاری ندارم به آن معنی وداعی هم ندارم چون دفاع از خودم نمی‌خواهم بکنم فقط راجع به آن مسائل اساسی این نکته‌هایی بود که عرض کردم و وقتتان را بیش از این نمی‌گیرم، قاتل‌ها را اسمشان را نبرید و قلب امام را هم ناراحت نکنید این آخرین مسأله بود، خیلی ممنون و متشکرم.

۴ - استقراع شعب دهگانه

رئیس - ماده ششم قرائت می‌شود.

منشی - ماده ۶ - پس از انجام مراسم تحلیف نمایندگان به حکم قرعه متساویاً به ۱۰ شعبه تقسیم شده و هر چند نفری که باقی ماندند به ترتیب از شعبه اول، یک، یک به شعبه افزوده می‌شوند، شعب پس از انتخاب هیأت‌رئیس خود برای رسیدگی به اعتبارنامه‌ها و پرونده‌های انتخاباتی تشکیل جلسه می‌دهند، نمایندگانی که بعداً سوگند یاد می‌کنند به ترتیب فوق به عضویت شعب پذیرفته می‌شوند، هر شعبه دارای یک رئیس و نایب‌رئیس و یک مخبر و دو منشی خواهد بود که جداگانه با رأی مخفی با ورقه و اکثریت نسبی انتخاب می‌شوند و در صورت تساوی به حکم قرعه عمل خواهد شد، نتیجه انتخابات با ذکر آراء باید طی گزارش به اطلاع مجلس برسد.

مناطق اعتبار برای رسمیت جلسه هر یک از شعب حضور بیش از دو سوم اعضاء می‌باشد و تصمیمات با اکثریت آراء عده حاضر معتبر است.

رئیس - چنانچه توجه فرمودید آنچه را که در این ماده قید شده است مقدار مختصری از آن مربوط به وظیفه جلسه علنی است و بیشتر راجع به نحوه عمل در شعبه‌هاست، بعد از اینکه شعبه‌ها معین شدند بلافاصله آقایان به شعبه تشریف می‌برند و آن تشریفات انتخاب رئیس، منشی، مخبر را خواهند فرمود و اداره دبیرخانه و اداره قوانین سوابق پرونده‌های انتخاباتی مربوط را در اختیار خواهند گذاشت و آقایان به تدریج با دقت شروع به مطالعه و تهیه گزارش خواهند پرداخت. فعلاً آنچه را که ما اکنون عمل خواهیم کرد استقراع است. اسامی آقایان بوسیله اداره تندنویسی است که در حضور آقایان یک نوشته می‌شود و دو نفر از منشی‌های هیأت‌رئیس نظارت خواهند کرد و اسامی را قید خواهند کرد که به تدریج تقسیم می‌شود به شعب ده گانه و چنانچه ملاحظه می‌فرمایید ده شعبه داریم و تعداد حضار تقسیم می‌شوند به این ده شعبه و بعد از اینکه استقراع به عمل آمد اعلام خواهد شد که آقایانی که عضو هر شعبه هستند بدانند و دوستان و همکارانشان را هم بشناسند و بعد ترتیب محل هم داده خواهد شد حالا بلافاصله عمل ما انتقال از مجلس به کمیسیون‌ها است و کمیسیونها استقلال پیدا کرده و شروع بکار خواهند کرد. فعلاً استقراع شروع خواهد شد.

(در این هنگام استقراع به وسیله دو نفر از منشیان انجام گرفت

و نتیجه به شرح زیر اعلام شد)

شعبه اول:

آقایان: صمد شجاعیان، محمدحسن انزابی، عبدالحسین جلالی، محسن مجتهدشبه‌ستری، فرج‌الله واعظی، اسماعیل فردوسی‌پور، سیدهاشم حمیدی، علی‌اصغر باغانی، حسین کرمانی، محمدنقی شاه‌رخی، ابوالقاسم حسین‌جانی‌میاندهی، محسن سیدین، اسدالله

جوانمردی، رجبعلی طاهری، غفور صادقی گیوی، محمد رشیدیان، سیدعلی خامنه‌ای، احمد توکلی، صباح زنگنه، قاسم صادقی.

شعبه دوم:

آقایان: غلامحسن حقانی، عباس حیدری، محمد یزدی، اسمعیل خوشنویس، محمدحسین صادقی، محمدباقر محی‌الدین‌انواری، احمد عطاری، سیدمحمد حسینی‌خامنه‌ای، محمدعلی حیدری، محمد خلیلی، علی‌اکبر ناطق‌نوری، هراچ خاچاطوریان، مجید انصاری، عبدالحمید آقارحیمی، علی‌اکبر دهقان، محمد فرض‌پورماچیانی، غلامرضا دانش، سیدابوالحسن حسینی، فواد کریمی، علی‌اکبر معصومی.

شعبه سوم:

آقایان: سیداحمد مدنی، محمدعلی منتظری، سیداحمد زرهانی، بهال‌الدین علم‌الهدی، سیدحسین صادقی جهان‌آبادی، مصطفی فومنی‌حائری، حسین هاشمیان، محمد محمدی، احمد صدرحاج‌سیدجوادی، مرتضی الویری، علی‌اکبر هاشمی‌رفسنجانی، اکبر غفاری‌قره‌باغ، اسمعیل رفیعیان، محمد مهدی کرمی، ایرج دزفولی، مرتضی اعظمی‌لرستانی، سیدحسن شاهچراغی، عبدالرضا اسدی‌نیا، محسن رهامی، خانم گوهرالشریعه دستغیب.

شعبه چهارم:

آقایان: سیدعباس میرویونسی، سیدرضا پاک‌نژاد، سیف‌الله عبدالکریمی کومله، حسن فریدون (روحانی)، احمد ملازاده، مهندس مهدی بازگان، مظاهر حق‌شناس کودهی، محمدعلی سبحان‌اللهی، محمدعلی تاتاری، منوچهر متکی، محمدتقی رنجبر‌چوبه، رضا اصفهانی، علی حقیقت‌افشار، غلام‌عباس زائری، هادی غفاری، اسدالله عالی‌پور، سیدمحمدباقر حسینی‌لواسانی، سیدعباس ابوترابی‌فرد، میرویونس عرفانی، اسمعیل فدایی.

شعبه پنجم:

آقایان: رضا رضانی‌خورشیددوست، حسن یوسفی‌جیردهی، سیدنورالله طباطبایی‌نژاد، میربهزاد شهریاری، علیرضا چراغ‌زاده‌دزفولی، محمدجواد باهنر، محمدرضا امین‌ناصری، علی ملکوتی، سیدمحمد خاتمی، غلامعلی شهرکی، ارسلان حجت‌انصاری، سیدجعفر حجت‌کشفی، کاظم نوروزی، عباس ابوسعیدی‌منوچهری، علی قائمی‌امیری، سیدحسین پورمیرغفاری، احمد بهشتی، سیدعلینقی نقوی، عطاءالله مهاجرانی، شیخ عباس عباسی.

شعبه ششم:

آقایان: حسن لاهوتی‌اشکوری، محمد غفاری، جواد شیرازیان، محمدتقی کمالی‌نیا، مرتضی کتیرایی، محمدتقی بشارت، ابوالقاسم اخوتیان، محمدعلی موحدی، محمد فاضل، محمود مروی‌سماورچی، غلامرضا حسنی‌بزرگ‌آباد، سیدمحمد کیاوش، عباس مظفر، فضل‌الله صلواتی‌خوزانی، حسین انصاری، مرتضی محمودی، اسدالله بیات، کامل عابدین‌زاده، سیدابوالحسن حائری‌زاده، قربانعلی دری‌نجف‌آبادی.

شعبه هفتم:

آقایان: محمدصادق حائری، فضل‌الله مهدی‌زاده، سیدمحمدکاظم دانش، خسرو صولت‌قشقایی، محمود رضایی‌هنجندی، عباسعلی ناطق‌نوری، حسینعلی رحمانی، علی ارومیان، عبدالکریم شرعی، محمدعلی رجایی، شکرالله زینعلی، سیدمحمد احمدی‌فروشانی، علی آقامحمدی، لطیف صفری، اسماعیل معزی، سیداکبر پرورش، عبدالوهاب قاسمی، محمود رضایی، قدرت‌الله نجفی، محمد مجتهدشبهستری، محمد خزاعی‌ترشیزی.

شعبه هشتم:

آقایان: سیدمحمد میلانی‌حسینی، حسینعلی رحمانی، مهدی

شاه‌آبادی، فخرالدین موسوی‌ننه‌کران، محمدصادق صادقی‌گیوی (خلخال)، محمدرضا باباصفری‌زمانی، شمس‌الدین حسینی، هرای خلطیان، محمدهادی برومند، محمد عباسی‌فرد، علی‌محمد بشارتی‌جهرمی، دکتر سیدحسن آیت، دکتر کاظم سامی، محمد علی‌نژادسارخانی، فتحعلی صاحب‌الزمانی، حسین حسینی‌واعظ، جعفر جوادشجونی، رامپور صدرنبوی، حاج محمدحسین سلمانی‌زارجی (رحیمی).

شعبه نهم:

آقایان: نظر محمد دیدگاه، حبیب‌الله عسکراولادی‌مسلمان، یدالله سحابی، عبدالمجید معادیخواه، بهرام تاجگردون، عبدالله امامی، سیدابوالفضل سیدریحانی، اسحق فرهمندپور، محمدامین سازگارنژاد، محمد نوروزی، سیدابوالفضل رضوی‌اردکسانی، احمد علیزاده، محمدحسن طیبی، عبدالحمید دیالمه، محمد زید بهبهانی، احمد همتی، مصطفی تبریزی، محمد نصراللهی، علی هاشمی‌سنجانی.

شعبه دهم:

آقایان: شهاب محمودی‌سرتنگی، محمدعلی هادی‌نجف‌آبادی، ابوالقاسم وافی، علیرضا یارمحمدی، محمدتقی مطهری‌فریمانی، حسین هراتی، فخرالدین حجازی، فتح‌الله امید‌نجف‌آبادی، دکتر سرگون بیت‌اوشاناگوگ‌تپه، سیدمحمدتقی حسینی‌طباطبایی، احمد سلامتیان، مرتضی فضلعلی، یداله دهقان، رحمان استکی، مسلم میرزاپورکل‌اشتری، سیدمحمد مهدی جعفری، محمدهادی عبدخدایی، صلاح‌الدین بیانی.

رئیس - آقای ناظم‌زاده عده‌ای از آقایان دیروز هم بودند و اعتبار نامه‌هایشان هم صادر شده است و در جلسه تحلیف هم شرکت کردند. آقای دکتر یزدی، آقای مهندس صباغیان، آقای دکتر چمران،

آقای مهندس معین‌فر، آقای مهندس غضنفرپور و چند نفر دیگر که اسامی‌شان خوانده نشد.

ناظم‌زاده (رئیس اداره قوانین مجلس) - تا بحال اسامی آقایانی که اعتبارنامه‌هایشان از وزارت کشور به دبیرخانه مجلس رسیده اسمشان منظور شده بود و قرائت گردید.

محمد محمدی - جناب آقای دکتر سحابی اسم بنده بار اول خوانده شد و بار دوم خوانده نشد.

رئیس - نوشته شده است و ضمناً صورت اسامی آقایان که در هر شعبه قرائت گردید می‌دهیم چاپ می‌کنند و در اختیار آقایان گذاشته می‌شود. آقایان دقت بفرمایند این اسامی که اینجا خوانده شد یکبار دیگر با دقت خوانده می‌شود هر جا که اشتباه شده باشد اصلاح و در اختیار آقایان گذاشته می‌شود باز هم آقایان توجه داشته باشند بعضی آقایان که اسمشان خوانده نشد. دوباره نوشته می‌شود و در این مورد هیچگونه ناراحتی نداشته باشید اجازه بفرمایید بنده یک کمی توضیح بیشتری بدهم چون آقای شبستری خواستند درباره شعب کمی توضیح بیشتری داده شود. عرض می‌شود که از طرف اداره دبیرخانه محل کار شعب همین امروز معین خواهد شد. آقایان در همان محل تشریف می‌برند اول کاری که برای هر شعبه می‌کنند انتخاب پنج نفر هیأت‌رئیس‌ه شعب است که عبارتند از: رئیس، نایب‌رئیس، مخبر و دو نفر منشی که در شعبه خودشان انتخاب می‌فرمایند مخصوصاً رؤسا را معین می‌کنند و رؤسای شعب را به هیأت‌رئیس‌ه معرفی می‌نمایند چون بایستی جلساتی با حضور رؤسای شعب تشکیل بشود و بوسیله همین آقایان رؤسا هست که دستور کار شعب با توضیح بیشتر ابلاغ خواهد شد مقداری از این پرونده‌های انتخاباتی بلافاصله در اختیار شعب گذاشته خواهد شد. آقایان مطالعه

می‌فرمایند اما اینکه از چه نظر و به چه نحوه‌ای این کار باید بشود توضیح بیشتر بوسیله آقایان رؤسای شعب داده خواهد شد. ببخشید فعلاً اگر آقایان توضیح بیشتری بخواهند بفرمایند خدمتتان عرض بکنم.

یکی از نمایندگان - آقای دکتر بطوری که فرمودید از طریق رؤسای شعب توضیح بیشتری داده می‌شود کافی است.

رئیس - بلی بوسیله رؤسای شعب نحوه کار شعب و گزارش کار شعب داده خواهد شد فعلاً دیگر عرضی نیست و بعد از ظهر روز پنجشنبه جلسه نخواهیم داشت بعد از اینکه جلساتی داشتیم و دستور کار شعب هم معلوم شد به اطلاعاتتان خواهد رسید اگر جلسه‌ای هم لازم داشته باشم و اینطوری که فعلاً معلوم است تا یک هفته فقط در شعب به پرونده‌ها رسیدگی خواهد شد و در مورد آنها مطالعه می‌شود مگر اینکه خبری داده بشود و یا اعتبارنامه‌ای تصویب بشود در آن صورت می‌توانیم جلسه علنی داشته باشیم.

هاشمی رفسنجانی - آقای دکتر بنده یک پیشنهادی دارم اجازه

* براساس مصوبه مورخه ۱۳۵۹/۴/۳۱ در جلسه بیست و یکم نام مجلس شورای ملی به مجلس شورای اسلامی تغییر یافت. بنابراین تا جلسه مزبور همان عنوان بکار می‌رود.

می‌فرمایید عرض کنم و آن این است که این رسیدگی به پرونده‌ها را که حالا شعب شروع می‌کنند یک کاری بکنید که در هفته آینده جلسه داشته باشیم و به پرونده‌ها رسیدگی بشود.

سیدحسن آیت - جناب آقای دکتر، بایستی یک کمیسیون تحقیق هم داشته باشیم و به پرونده‌هایی که اعتراض می‌شود بایستی برود به کمیسیون تحقیق.

۵ - اعلام ختم جلسه

رئیس - اگر جلسه‌ای لازم شد تشکیل خواهد شد. جلسه ختم می‌شود.

(جلسه ساعت ۹:۱۵ پایان یافت)

رئیس سنی مجلس شورای ملی جمهوری اسلامی ایران*

یداله سجایی